

Privredno - kulturne
matice
za Sjevernu Dalmaciju

Привредно-културне
матике
за Сјев. Далмацију

Godišnja pretplata: za članove Matice 24 din.,
za nečlanove din. 36.
Pisma i novac slati na adresu:
Šibenik, poštanska pregrada br. 30.

Шибеник, 23 Фебруара 1934
БРОЈ 182. — ГОДИНА VI

Vlasnik «Privredno-kulturna Matice za Sjevernu Dalmaciju»
Urednik STEVAN PROSTRAN
Telefon br. 94. — Broj ček. računa 38.242.

ДВА СВИЈЕТА

Да, ту смо! Ма што ко говорио и ма како ко мислио, ми смо ту. У тој бари, на томе клизавом јазу; на сустегутом и попрјаком гледању села и града. У вијековима продубљивавим рововима двију супротних психологија, двају животних погледа, двају моралних осјећања. На алфи прометејских напора једног интелектуалног фронта који хоће да раскрије те потајне ровове, да изагна из њих људе на свијетло сунца Божјег, на промају живота на којој се челиче здрави организми; једног фронта који видише на рђаве методе, на рђаво постављене дистанце баштињене од минулих вијекова и покољења, и који би се радио за свакој блискости, сваком међусобном братимљењу, разумијевању, уљуђеном сретану и искреној сарадњи града и села. Ту смо, дакле, на алфи тога фронта и на омеги напрса оне интелектуалне групе која се труди да своје и „противничке“ ровове покрије, да их вјешто маскира, да зауши све баде и вентиле, да не види свијет — да ни они сами не виде и не осјете да се у дубинама живот вадимље и откачује борбу са мемлом и јакрепима за туђ рачун, а навјештује је за свој, за рачун једног ведријег и људскијег живота у који ће свако по својим снагама допринијети своју лепту, а свако по својим заслугама добити хљеб свој васушни, — живота у коме ће бити више срца и осјећања за оне који су у тешкој животни — и националној борби без своје кривље разсружани, па хљеба траже вако лепту не носе.

За првим фронтом стоји наше село — без својих паука и зеленаша — и његови пријатељи из свих друштвених редова. За другим фронтом стоје наши градови и варши она вијетна лежишта што се на видуку румене од првеног препа, са својим пауцима, каријеристима културним вабушантима и националним хидокритима који су разгепели своје мреже преко ријека и долине, од бријега до бријега. Та средишта за која су, вао за коде, увицама закона повезана брда и долине, села и засеоци, стаје и станови. Само нису тешке увице него руке које их држе.

Та два фронта постоје, ми нисмо слијепи. Зашто се вјечно лажемо, зашто обмањујемо друге и себе?! Кому ми тиме служимо, осим онима који кажу: потрпај док сам ја, а послје мене ако ће и потоп! Фронтони постоје, али борба није планула. Двадвасести час није избио ваша судбина је још у нашим рукама. Хоћемо ли и до двадвасестог да се лажемо?! Проблем постоји и сам се намеће, што га једном отворено и људски не поставимо на тапет? Ми ова два интелектуална фронта.

Што га не рјешавамо искрено, без задњих намјера: први без демагошких ослушкивања из своје позадине, други без дошаптавања и посредништва једног друштва које служи Мамону за здјелу леће!

— Што се, веле, умишљате! Није то наш проблем, он постоји широм наше отаџбине, широм читавог свијета. Постоји, и ми то признајемо, али као социјални проблем, а не као проблем два свијета који ништа заједничког немају. То је наш приморски спецификум — немојмо се лагати!

Постоји експлоатација слабијег са стране јачег, непросвјешћеног од просвјешћеног; постоје чекаонице са фотељима и без фотеља за двије врсте странака, постоје за једне лица, за друге валичја и много штошта још, али је Ђипико код нас написао „пауке“ који се љешевима хране. Код нас се само на сваком кораку сусреће горопадност и понизност, градски кербер са улашеним голаћем с планине. Код нас само сељак о сатани сања кад год добије „ловов“ из града, и на питање: како је у граду? — одговара са болвим уздаком: „Ка' уврагу!“ док се у његовој души, болесно осјетљивој на нечовјештво и неправду гомилају наборане мисли и тешка увјерења, која га праве гмизавцем и подлацем, или зликовцем и роби'ашем.

Зашто ми тај проблем не поставимо, да на њему диференсирамо људе, па да се јасно види, да у граду има и честитих појава, а да многи опавак блато носи куд пролази.

Ми нисмо за борбу док нам се ова силом не ваметне, ми зато и апелујемо прије дванаестог часа; указујемо на љуту рању и апелујемо у правцу правде, добротe, човјечности и истинске културе, прожете нашим а не туђинским духом, за боље односе, за сретнију будућност, коју искреним, несечицим радом и трудом можемо и морамо стварати.

Ђ. Чоловић, учитељ

Извоз шљива из Врбаске банов.

Загребачке „Новости“ доведоше вијест да је извоз свјежег и сувог воћа из Врбаске бановине био одличан у току 1933 године.

Свјежих шљива извезено је 747 вагона и то: 205 вагона за разне крајеве наше земље, а 542 вагона у иностранство, махом у Аустрију, Чехословачку, Пољску и Швајцарску.

Сувих шљива извезено је 657 вагона, од чега 444 вагона у разне крајеве Југославије, а 217 вагона у иностранство.

Вриједност извезених свјежих и сувих шљива износи укупно 32,690,910 динара.

Stoitridesetgodisnjica narodnog dogovora u Orašcu (Od 1804 — 1934 god.)

U početku XIX vijeka osjetio se novi duh u svim našim zemljama. U Šumadiji, Crnoj Gori, Vojvodini, Vojnoj Krajini, Bosni, Hercegovini, Staroj Srbiji i Dalmaciji započelo je življe socijalno-agrarne previranje. Svijest o narodnoj zajednici i oslobodilačka misao, koje su u narodu dugo njegovali guslari, hajduci i uskoci, izbijale su jače na površinu. Porast oslobodilačke misli i samopouzdanja u narodu zapazili su i ugledniji rodoljubi u raznim krajevima našega nacionalnog teritorija. Karlovački mitropolit Stevan Stratimirović, novosadski episkop Jovan Jovanović i crnogorski vladika Petar I Petrović-Njegoš, svaki za sebe i bez ikakvog dogovora, šalju memorandume ruskom caru i predlažu mu da se u jugoslovenskim zemljama osnuje „slavjano-srpsko carstvo“ ili „Ilirsko kraljevstvo“. To isto predlaže bečkom ceseru, pa zatim i francuskom caru Napoleonu I Bonaparti ugledni političar ugarskih Srba Sava Tekelija. God 1803 pivski arhimandrit Arsenije Gavrilović, po dogovoru s narodnim predstavnicima iz Bosne i Hercegovine, odlazi u Petrograd i tamo kod ruskog dvora pokreće pitanje obnove „slavjano-srpskog carstva“, u koje bi ušli „svi Slavjani na jugu“.

Poslije propasti Venecije 1797 godine, ostale su dvije velike carevine, Austrija i Turska, kao zapreka narodnom oslobodenju. Trebalo ih je obje srušiti, a obje zajedno bilo je nemoguće. Austrija je u to doba bila jača, a Turska slabiji neprijatelj. I borba je, sasvim prirodno, započela rušenjem slabijeg ugujetača narodne slobode. Tu istorijsku misiju preuzela je na sebe buntovna Šumadija, zemlja legendarnih podviga i kolijevka naše slobode. Uspješne borbe Crnogoraca za slobodu i ratno iskustvo u Kočinoj Krajini (1788—1791) uvjerili su šumadijske Srbe da i sami mogu pobjeđivati Turke. Njihov stav nije više bio stav pontzne raje nego stav smjelih ljudi s probuđenom težnjom za slobodu. Kad su janjičarski zulumi prevršili svaku mjeru i nastala sječa najviđenijih ljudi u Beogradskom Pašaluku sastaje se narodne starješine iz Šumadije na dogovor u Orašcu, pod planinom Bakuljom, na Sretenje 1804 godine, i određuje da se digne prvi narodni ustanak za oslobodenje od Turaka. Za „vođu“ ustanka izabraše Đorđa Petrovića-Karađorđa, genijalnog seljaka iz Topole i čovleka na koga su vijekovi čekali. Odmah zatim započe veličanstvena epopeja narodnog oslobodenja, kojoj po herojskim djelima i ogromnim žrtvama valjda nema ravnje u istoriji svijeta. Narodni pjevač pozdravi i poprati taj ustanak ovako:

„Puče puška usred Šumadije
Dade glase za sve četiri strane,
Odkjnuše brda i planine:
Podiže se budna Srbadija
I pred njome Petroviću Đorđe...“

... Stade raja tući zulmčare:
Potukoše baše i subaše,
Očistiše zemlju od nekrsta
I Srbiju iz ropstva digoše...
... Zadrma se turska carevina,
Začuđi se sedam kraljevina,
Šta uradi mlada Srbadija“.

Bez saveznika i sprema, bez novaca i municije, sa puškama kremenjačama i sa višnjevim topovima, ali sa herojstvom, žrtvama i poletom, kakvima je teško naći primjera kod drugih naroda, divni srpski seljaci napravili su čudesa. U nekoliko ljutih bitaka oni ametom porazili silnu, dobro naoružanu i izvježbanu vojsku goleme turske carevine. Pobjedama na Ivankovcu, Mišaru, Deligradu, Varvarinu, Štubiku, Malajnici i Beogradu oni stekoše vijenac besmrtnosti. Čio Beogradski Pašaluk očistiše od Turaka i iz groba vaakrsnuše potpuno slobodnu srpsku državu, koju su velikaši na kraju srednjeg vijeka bili onako lakomisljeno zakopali. Za prijestolnicu obnovljene Srbije odabraše Beograd. Karađorđe i njegovi vojvode: Stanoje Glavaš, Hajduk-Veljko Petrović, Stevan Sindelić, Braća Nedelić, Braća Čarapići, Jakov i prota Matija Nenadović, pop Luka Lazarević, Lazar Mutap, arhimandrit Melentije Nikšić i mnogi drugi predoše u legendu.

U cijelom našem narodu oživi vjera toliko, da mnogi krajevi već tada pomisliše kako je i za njih „kucnuo čas oslobodenja“. God. 1807 izbi među seljacima u Sremu t. zv. Ticanova buna; 1808 seljačka buna u Banatu pod vođstvom popa Dimitrija Đorđevića; 1807 ustaničko komešanje naroda i hajdučko četovanje u Bosni gdje se ističu kao Karađorđevi emirsari pop Hadži-Milutin i Hadži-Jovan Selak; 1809 dva ustanka hercegovačkog plemena Drobnjaka; gibanje naroda u Vojnoj Krajini i dezertovanje Srba oficira i vojnika iz redovitih austrijskih pješadijskih i konjičkih pukova. U samoj 1809 godini prebjeglo je k braći u Srbiju oko 500 Graničara, među njima i čuveni kapetani Radić Petrović i Vuča Žikić. Intelektualci iz svijeta naših krajeva prelazili su Savu i stavljali junačkoj braći svoje znanje i pismenost na raspoloženje, a među njima i slavni Dositije Obradović, kome je Karađorđe povjerio da organizuje prosvjetu i zavede škole u Srbiji. Kad je Napoleon u zapadnim krajevima našega naroda stvorio Iliriju (1809—1814) Karađorđe mu je poslao u Pariz kao svoga izaslanika kapetana Radu Vučinića, rodom iz Karlovca. U ime Karađorđeva Vučinić je ponudio caru Napoleonu „protektorat nad Srbijom“ i izjavio mu da Srbi „ne bi htjeli odvajati svoju sudbinu od sudbine Ilirskih provincija, gdje je ista vjera, isti jezik, isti narod“ kao i u Srbiji. Karađorđe je tako jasno istaknuo program oslobodenja cjelokupnog jugoslovenskog naroda, stvorio prve

temelje narodne slobode i uspio da naše narodno pitanje preko ugovora u Bukareštu 1812 godine stavi pred Evropu na rješavanje.

I to grandiozno djelo narodnog oslobođenja i ujedinjenja što ga je genijalni vođa i osnivač naše narodne dinastije Karađorđe započeo izveli su i završili sa isto tolike slave njegov unuk kralj Petar I Veliki Oslobođilac i praunuk Njegovo Veličanstvo naš viteški kralj Aleksandar I Karađorđević. Herojska Srbija je, uvijek na čelu i u središtu borbe, uspjela da na ruševinama dviju carevina stvori granitnu zgradu naše slobode, ovu našu veliku i moćnu Kraljevinu Jugoslaviju. I danas, kada se navršuje ravni stotinu i trideset godina, mi se sa dubokom zahvalnošću, divljenjem i ponosom sjećamo prvog početka naše nacionalne ere oslobodenja, onoga epochalnog dogovora narodnih starješina u Orašcu, na Sretenje 1804 godine.

prof. M. Ležalč.

Конференција свештенства Епархије далматинске

Епископ далматински преосв. г. Др. Иринеј посебним расписом сазвао је свештенство своје епархије на конференцију која ће се одржати у Шибенику 14 марта т. г. На дневном реду конференције су ове тачке:

- 1) Извјештај по питању докидања бировине, у вези са односним закључком лашке конференције;
  - 2) Извјештај о остварењу прошлогодишњег закључка за оснивање Епархијске привредне задруге;
  - 3) Питање о што успјешнијем катихизирању у основним школама;
  - 4) Расправа о материјалном стању свештенства у архијер. намјесништвима Босанско-петровачком и Лиганско-гламочком;
  - 5) Давашњи друштвени положај свештенства;
  - 6) Шта је поједини свештеник урадио у вези са прошлогодишњим закључцима конференције по питању што живљег учешћа свештеникова у социјалном и општекултурном животу своје пастве.
- (Ове двије последње теме има сваки свештеник писмено обрадити).
- 7) Евангуелија, и 8) Саопштења.

Redakcija lista završava se ponedjeljkom uveče; do tog roka imaju da stignu rukopisi.

Ideali savremene omladine

Što im treba oduzeti, a što nadodati?*)

Miljeti ćeš kad počneš sam U ideale svoje sumnjati S. S. Kranjčević.

— Ideal! —

Ja mislim da je najbolje definirao ideal Emanuel Kant. „Summum perfectionis“. Najviši stupanj savršenstva, nešto što ne postoji ovdje na zemlji nego u nekom nadzemaljskom carstvu, u Platonovom carstvu ideja; jedna savršena ideja, prototip dobra, — ideal. Ideali su čarobna svjetla prema kojima ljudi udešavaju svoje misli i delovanja koja ih dovode do smirenja i sreće.

Svaki narod, svaka historijska etapa je imala svoje ideale. Nekim genera-

*) Drugi nagrađeni svetosavski zadatak učenika šibeničke gimnazije.

Godišnja skupština Matice

Upravni odbor, na sjednici svojoj od 15 t. mj. donio je zaključak da se Glavna godišnja skupština P. k. matice sazove za isti datum kao lani t. j. za 15 marta u 9 sati. Skupština će se održati u sali Episkopije, sa slijedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika Upravnog odbora;
2. Izbor predsjednika skupštine, dvojicu sekretara i dvojicu ovjerača zapisnika;
3. Izvještaj II sekretara o radu odbora;
4. Izvještaj I sekretara o njegovu radu na terenu;
5. Izvještaj o društvenoj blagajni;
6. Izvještaj urednika o društvenom organu;
7. Izvještaj nadzornog odbora i razrešnica staroj upravi;
8. Biranje nove uprave;
9. Eventualija.

Годишња скупштина Привредне задруге Епархије далматинске

Управни одбор Привредне задруге Епархије далматинске казавао је главу годишњу скупштину ове установе, која ће се одржати 15 идућег марта у Шибенику. На дневном реду су ове тачке:

- 1) Годишњи извјештај управног одбора, и
  - 2) Извјештај надзорног одбора
- Управни и надзорни одбор одржаће своје седнице реченог дана прије подне, а скупштина ће васиједати послје подне.

Годишња скупштина „Просвете“

Годишња скупштина под-одбора „Просвете“ у Шибенику одржаће се у недјељу дне 4 марта ове год. у проспоријам Српске чистаонице у 11 сати прије подне са овим дневним редом:

- 1) Извјештај управе о раду пододбора
- 2) Извјештај надзорног одбора
- 3) Разрешница старој управи и бирање нове управе
- 4) Евангуелија и предлози.

Моле се чланови друштва да неизоставно дођу на скупштину. Управа

Naš izvoz drveta u 1933 godini

Zagrebački „Jutarnji list“ javlja da je vrijednost našeg izvoza drveta u 1933 g. iznosila 670 milijuna dinara, što znači 145 milijuna dinara više nego 1932 g.

cijama su bili ideali veliki ljudi, jer su u njima gledale ovaploćene izvesne kreposti. Takvi veliki ljudi su: Buda, Sokrat, Napoleon, Goethe i drugi. Ideali su jačali ljude i uvek su ih „napred zvali“ i vodili preko zapreka.

Starim klasičnim narodima je bio ideal lepo razvijeno, bogovsko telo s homerakim posmehom vedrine na licu i veseli pesnički duh. To je bio opšti ideal tih naroda. A posle kad je duhovna bilansa bila u deficitu došli su ideali pojedinaca. To su: ideal naslade i pohote koji je naučavao Eplkur, i ideal tromosti i nečulnosti koji je propovedao Zenon. Ovi ideali su bili ključ jedne strahovite duševne bolesti nad kojom je bila izrečena fatalna prognoza: „Antiquus orbis ruit...“ I naposljetku došlo je vreme pa se je taj svet srušilo, a samo zato što se je izneverio i posumnjao u svoje ideale.

I danas je jedna generacija na umoru. Umire od grozne duševne gladi.

Dopisi

Братишковци, 18 фебр.

Шта је са нашим учитељем? — Поред свих молби и обраћања на све надлежне факторе ваша школа у Братишковцима већ пуне три године не ради, јер нема учитеља. Наша школа је основана пред раних четрдесет година и увијек је — и у најкритичнијим временима вршила своју просветну, националну и религиозноморалну мисију. Давас кад има четири пута више дјече него кад је основана, кад је потреба школе далеко преча него онда, наша школа за три године не може да се домогне учитеља. А каква она изгледа, и на што је дошла за ово вријеме откад не ради, жалосно је погледати. Све порушено све запуштено. Село је велико и на стотине дјеце дорасло за школу, па живе као самоникла шибљика, изложена свим вјетровима данашњег лудог времена.

Није то од силе ни од нехајства надлежних фактора; ми вјерујемо да постоје оправдани разлози што су многе школе без учитеља, али нас је тешко увјерити да у неким има по више учитеља, а у неким кроз читаве године ни један. Знаду ли наше школске власти за народни израз „прекладња“. Ми вјерујемо да не знају, али не би било згорага консултовати Вука, па у просветну политику завести „курс прекладња“ и Приморје и градови добиће по три жлице, али ће Мурлакију допасти барем четврта.

Бискупија, 10 фебр.

Прослава св. Саве у Бискупији. — Као сваке, тако и ове године ми Бискупијани прослави смо дан првог српског просвјетитеља св. Саве, најпрво са службом св. Летурије у нашем храму, у који се је окупило доста побожног народа, са Соколском четом која је тек у прошлој години основана, затим са свом мушком и женском дјецом, коју су предводили наши млади и врљедни учитељи. Послије св. Летурије кренула је поворка побожног народа са литијом, Соколска чета са својим барјаком, школска дјеца са својим наставницима, у школу у којој је парох поп Нико Вукојевић осветио воду. Иза осветења воде неколико одабране и извјешбаве дјеце отпјевало је светосавску химну, а потом је учитељ г. Р. Лежаић одржао врло диван говор о животу

св. Саве. Иза говора учитеља, дошле су дјеце декламације о св. Сави, које су учитељи припремили Франчевић и Лежаић. Овом приликом дужност нам је истакнути, како наши учитељи не само да припремају дјецу као и одраслију омладину Соколске чете за св. Саву, него и приликом дана уједињења, Краљевог рођендана, Божића и св. Богослављенија. Послије дјечјих декламација дошла је претстава „Ђорав рачун“ коју су извели сами наши учитељи са члановима својих породица и ћерком попа Николе, као и са неколицином младина из Соколске чете. Претстава је испала тако дивно и на задовољство присутних, да се је све гушило од смијеха. Школа је била препуна свијета.

Послије претставе приређен је био заједнички ручак за одабране госте наше сељане све бље од бољега до 40 њих на броју. Најстарији по годинама, старац Симо Поповић, запалио је воштаницу у част св. Саве, а потом г. парох Вукојевић благословио постављену софру.

За вријеме ручка изредало се много здравица. Госп. поп Нико Вукојевић говорио је о св. Сави. Сељани су надривали један другоме, а највише слови нашег села и заједничком раду, изразујући жељу да се и унапред сваке године прославља овај лијепо обичај и дивна слава у част нашег највећег учитеља. Није прошло ни без гусала, којима су се присутни обрадовали. Било је и појединачно пјевања, као Буре Дмитровића и Стеве Пријана. Те су нас пјесме и попијевке и братски разговори забавили до иза поноћи. Никад и ниоткуда за то вријеме не паде одикуд ни једна неподобна ријеч, већ све лијепо и братски. Тако смо се и растали и један другоме стисли десницу руку, у жељи да се догодине опет и у још већем броју састајемо.

Пилип Поповић

Pomorski ribolov u 1933 godini

Prema statističkim podacima Ministarstva saobraćaja ljetni ribolov u 1933 g. pokazuje poboljšanje ove najvažnije grane naše privrede na moru prema 1932 g.

Prema podacima lučkih ureda ulovljeno je u ljetnoj sezoni 1933 g. više ribe nego u istom periodu 1932 g. i prodano u svježem stanju više ribe nego ranije. Riba je usoljeno manje nego ranije, a od starih zalih usoljene ribe prodana je veća količina i postignute su bolje cijene. Ima izgleda da će se i preostala riba prodati.

To je poratna generacija; prva inkarnacija etičkog cinizma Nietzscheova, koja je svoje ideale sa visine dovukla na zemlju. I bedni su ideali poginuli, jer im je ovdje nepodesan teren. Ideali su se otezali; postali kumiri, prazna materija bez duha... Savremena mladež je poklonik tih kumira. Ona bez ikakve pozitivne vere — veruje u satansku Trijadu: Socijalizam, Komunizam i Anarhizam, i njoj peva pobedonosnu Carduccijevu odu:

„Materia inalzati, Satana ha vinto, Salute, o Satana...“

Tako je omladina prekinula sa svakim idealom, a u tomu i jest njezin tragizam... Kod nas po svim sveučilišnim klubovima prevladavaju socijalisti i komunisti — ti kozmopolitski gradani kojima je ideal komuna. Današnja omladina je buntovna-anarhistična, ona vojuje pod Bebelovom devizom: „Mi nećemo ni zemaljskog, ni nebeskog auktoriteta. Ni Dieu, ni

maitre! Svi studentski neredi su samo erupcije tih načela. Ovak anarhizam naposljetku dovodi do intelektualnog nihilizma i orijentalnog nirvanizma.

To je konstatovao i učeni Francuz Gillet koji je pre malo dana odžao u Zagrebu predavanje: „Tendencije današnje intelektualne omladine“. On osobito ističe kod omladine preterani, agresivni individualizam. Omladina je potkopala tradicije, historiska iskustva i klasične vrednote, ona sasvim malo znađe, a ipak hoće da stvara i pronalazi; to je kulmen individualizma i to baš onoga individualizma što su ga propovedali Hegel i Prynyszewsky. Silne manifestacije toga individualizma vidi se i u našoj najnovijoj književnosti i umetnosti koje stvaraju u načelu: „Umetnik ne pozna granice i načela. Umetnik je izvan života i sveta, on je svet i čist kada crta zločin i blato, on je gospodar gospodara“. (Prynyszewsky). — Ništa veliko u istoriji nije učinjeno bez strasti. Strasti

NARODNA PRIVREDA:

Kapital

Sav rad u narodnoj privredi svodi se u glavnom na četiri osnovne radnje: proizvodnja dobara, njihov promet, podjela i potrošnja.

Šta znači proizvodnja dobara? Proizvodnja dobara znači rad, kojim mi dobivamo dobra, da bi njima podmirili naše potrebe. Ali dobivati dobra ne znači, da ih mi dobivamo onako iz ni čega. Dobivati dobra znači uzimati ih iz prirode već gotova ili materijal iz prirode preradivati, da bi dobili dobro, kojim mašu potrebu zadovoljiti možemo. U stvari malo dobara ima gotovih u prirodi, da bi ih bez rada ili sa malo rada ili bez ikakvih drugih sredstava iz prirode mogli uzeti i njima naše potrebe mogli zadovoljiti. Da bi i samo gorivo drvo mogli dobiti, moramo imati bar jednu sjekiru, kojom ćemo drvo moći sasjeci. Za dobivanje drugih dobara moramo imati mnogo drugih pomoćnih sredstava. Da bi dobili kruh, na primjer, moramo imati zemlju u koju ćemo žito posijati. Zatim sjeme, alat i oruđe za oranje, kopanje, žetvu, vršidbu i odijevanje, onda načve za mijesenje kruha, peka za pečenje i dr. Bez svih tih sredstava ne bi mogli dobiti kruh. Da bi dobili platno, moramo imati ovce, pa oruđa za striženje, predenje i tkanje i t. d. Da kovač može praviti, recimo, motike, on mora nabaviti gvožđe, mora imati zgradu u kojoj će raditi, mora nabaviti ugalj za usijavanje i razmekšavanje gvožđa, a mora imati i alat, kojim će raditi: čekić, nakovanj, mješinu, tuplje i t. d. Sve su to sredstva, koja nam služe za pravljenje motika. Ako uzme-mo za primjer jednog velikog fabri-kanta poljoprivrednih alata i mašina, onda vidimo, da on tih sredstava mora imati mnogo više. On mora imati mnogo više zgrada, u kojima će njegovi radnici raditi, mnogo više gvožđa (sirovina) iz kojih će alat i mašine praviti, mnogo više sprava pomoću kojih će se izradivati poljoprivredni strojevi i mnogo više novaca, kojim će nabavljati sve to i plaćati radnike. Eto, tako je i sa dobivanjem svih drugih dobara. Uopće je za proizvodnju nekog dobra potrebno mnogo drugih sredstava, da bi dobili dobro, koje nam služi. Bez tih sredstava dotično dobro ne bi mogli nikako dobiti i proizvesti ili bi ga mogli napraviti u manjoj količini slabije vrste, nesavršenije i nezgodnije. Radi toga, što ranije čovjek nije ras-

polagao sredstvima nije mogao da pravi neka dobra, koja su mu bila potrebna, ili ih nije mogao da pravi savršeno kao što danas može. Sredstva, koja služe za proizvodnju drugih dobara, zovu se sredstva za proizvodnju ili proizvedna sredstva.

Ta sredstva za proizvodnju jesu kapital. Kapital je, prema tome skup svih dobara ili sredstava, koja nam služe za proizvodnju drugih dobara ili namirnica. Ipak, moramo odmah do dati: nisu uvijek sva sredstva za proizvodnju kapital. Sredstva za proizvodnju postaju kapital pod naročitim prilikama i uslovima. Ako tih prilika i uslova nema, onda sredstva za proizvodnju nisu kapital. Ti uslovi jesu: 1) da postoji razvijen promet dobara za novac; 2) da dobra, koja proizvodimo, ne proizvodimo za sebe, nego za prodaju i 3) da dobra ne proizvodimo mi svojom radnom snagom, nego pomoću radnika, koje mi plaćamo.

U doba zatvorene kućne privrede, dok se roba nije prometala, dok nije bilo razmjene dobara, nije bilo kapitala. I tada su dođuše postojala kakva-takva sredstva za proizvodnju makar i u ograničenim količinama. Postojali su ašovi, motike, možda razboji i t. d. Ali, kako rekosmo, u to doba ta proizvodna sredstva, nisu bila kapital. Kasnije, u doba gradske privrede, bilo je prometa robe, dobra su se razmjenjivala, ali ne za novac, nego predmet za predmet: konj za konja, ili žito za konja, ili sjekira za platno. Iz te razmjene razmjenjivači nisu mogli izvlačiti dobitak, jer se razmjenjivalo dobro određene vrijednosti za drugo dobro jednake vrijednosti, a razmjenjivači su ih proizvodili sami vlastitom radnom snagom.

Drugi uslov je taj, da dobra ne proizvodimo za sebe, nego za prodaju (Dobra, koja se proizvode za prodaju zovu se e s p a p). Dok nije bilo razmjene dobara i prodaje, nije moglo biti ni kapitala. Ali i tada, kad je nastala prodaja i promet dobara, t. j. kad su se dobra počela proizvoditi ne za vlastitu potrebu, nego zato da bi bila prodana, nisu sva sredstva za proizvodnju bila kapital. To su bila samo proizvodna sredstva u rukama onih, koji su ih upotrebljavali u svrhu, da bi proizveli dobra za prodaju. Oni, koji su istina ta sredstva imali, ali su pomoću njih proizvodili dobra samo za sebe, nisu bili posjednici kapitala, njihova proizvodna sredstva nisu bila

kapital. Zato, sredstva za proizvodnju kojima se zemljoradnik služi za proizvodnju žita biće kapital samo onda, ako njegova namjera da proizvede žito za prodaju. Ako on te namjere nema, ta sredstva nisu kapital. Isto tako je i sa kovačem i fabrikantom. U doba, kad je vladala zatvorena kućna privreda (t. j. kad se sve, što je trebalo u kući proizvodilo, a ništa se van nje nije nabavljalo i prodavalo), kapital nije postajao. Stoga kapital nije postao onda, kad su se ljudi počeli služiti pomoćnim sredstvima, da bi proizveli jedno dobro, koje im je je služilo, jer smo vidjeli, da proizvodna sredstva nisu u početku bila kapital. Kapital je nastao onda, kad su ljudi počeli trgovati, kad je prestalo doba zatvorene kućne privrede i kad se počelo služiti novcem. Tada je nastao kapital, koji je imao služiti, da se pomoću njega naprave dobra, čijom se prodajom imao postići neki dobitak. Ali uz treći uslov.

Treći je uslov taj, da dobra, koja proizvodimo pomoću proizvodnih sredstava, ne proizvodimo svojom vlastitom radnom snagom, nego plaćenim radnicima. Stoga nisu kapital proizvodna sredstva zemljoradnika ili zanatlije, ako oni rade sami ili samo sa članovima svoje porodice, makar da oni proizvode za prodaju a ne za sebe. Ali ako zemljoradnik ili zanatlija uzimaju u najam radnike, onda će njihova proizvodna sredstva biti kapital. Važno je to, da ovaj, koji u rukama ima proizvodna sredstva, ne radi sam, svojim rukama, nego da on dobra proizvodi pomoću namjenjenih i plaćenih radnika, a koja će dobra on iznijeti na tržište za prodaju.

Prema tome, proizvodna sredstva jesu kapital samo onda, ako postoje sva tri uslova. Manjka li samo jedan proizvodna sredstva nisu kapital.

Sada možemo potpuno kapital označiti ovako: kapital je skup proizvodnih sredstava, koja (sredstva) njihov posjednik u vezi sa tuđom radnom snagom iskorišćuje za proizvodnju dobara (namirnica) za prodaju.

Sreska konferencija u Benkovcu

U prošlu nedjelju, na poziv narodnog poslanika g. Sergija Urukala održana je Benkovcu jedna šira konferencija opštinskih načelnika i delegata raznih prosvjetnih i privrednih ustanova na teritoriju sreza benkovačkog. Na konferenciji se pretresalo o svim pitanjima koja interesuju narod toga sreza. Opširno izvještaj o konferenciji donijecemo u idućem broju, budući nam je stigao pred sam izlazak ovog broja lista.

Rijeka Zrmađa presušila usljed leda

Prošlih dana stanovnici gorjeg toka Zrmađe bili su uplašeni jednom rijetkom pojavom, naime presušenjem rijeke usred — srijede vime. Da Zrmađa, djelomično, presuši ljeti to je gotovo redovna pojava ali zimi — ovo je tek drugi slučaj u zadnjih 50 godina. Zrmađa je ovih dana bila presušila od sela Otova pa do Ervenjaka. Šta znači imati svoju rijeku to znadu bezvodni krajevi, a znadu i prirodni, kojima rijeka ponekad vresuši. Zato je bio razumljiv strah koji je bio obuzeo okolna sela, koja su mislila da je Zrmađa provalila negdje sebi put pod zemlju i da im se neće više vratiti.

Međutim nije bila u tome stvar. Na intervenciju Sreskog načelstva u Kninu išao je na lice mjesta stručnjak Banke uprave g. ing. Procinjević, koji je utvrdio da se radi o momentalnom jakom zamrznošću rijeke oko izvora, što je umanjilo njen tok, tako da nije mogao poprvjeti kroz poменуeta sela. Ovom prilikom g. inženjer je proučio mogućnosti kako bi se odklonilo i ljetnje presušenje Zrmađe, koja ne prestaje izvirati, nego smanji količinu vode, koja ne može da probija kroz neravno korito. Zato bi po mišljenju g. inženjera, trebalo kroz korito rijeke provesti jedan betonski žleb 3 metra širok i pola m. dubok, u dužini od 10 klm. Voda koja bi tim žlebom tekla bila bi dovoljna za potrebe okolnih sela u najvećoj sušni. Ovaј posao imao bi se provesti u nekoliko godina javnim radovima, a troškovi bi iznosili 1 i po milijon dinara.

GRADOVI LEGLA TUBERKULOZE

Tuberkuloza (jektika, sušica) mnogo je raširenija u velikim gradovima, gdje su velikim dijelom stanovni tijesni, nezračni i nesunčani, a često i vlažni, i gdje uopće nema dosta zraka i sunca, nego li na selu. Tako na pr. u Zagrebu svaki četvrti čovjek umire od tuberkuloze. U Zagrebačkim školama 70 od sto djece već su u desetoj godini zaraženi od tuberkuloze. Vidi se i iz toga da djeci treba, pored zdrave i klijepke hrane, što više zraka i sunca, jer su zrak, i naročito sunce, najveći neprijatelji uzročnicima ove nemile bolesti.

su supstanca vasseljene" (Hegel). O kako je gorko zaplekao prof. Gentile na bezobzirnošću omladine?!

Omladina se zanosi rekorderstvom — šampiona što je prava parodija helenskih ideala. — Današnji junak — izuzev neke narode — nije ni pesnik, ni filozof, nego šampion" (Gillet). Neki su kadri da zapamte geneologiju svih rekordera na svjetskim olimpijadama. Naše se novine kupuju u ponedjeljak dva puta više nego u ostale dane i to samo zato, jer su u njima rezultati svjetskih nedeljnih utakmica. Neki nisu patriote samo zato što njihova domovina nema šampiona. Kod nas je ta manija tako raširena da su ljudi poveli kampanju protiv nje. Prof. B. Zarnik je pobio mišljenje sportista da rekorderstvo poboljšava rasu. U najboljem slučaju ono je indiferentno.

Iznemogla, nemirna mladež u pomanjkanju pravih ideala i zdravih doktrina podaje se praznim sanjari-

jama, veselim, bučnim zabavama i raskalašenom seksusu i vinu. Ali sve je to kratko i nervozno, pravo obeležje kaotične njihove okoline. Ovo ne zove Gillet idealima nego tendencijama, težnjama. Omladina je uzemirena, ona u sebi nosi tragiku Velikog rata a teži da nade smirenja i okrepe, a nema, bedna, viših ideala, pa zbog toga strada i umire...

En somme, sve tendencije: i komunizam, i anarhizam, i šampionarstvo, i individualizam, i mističizam, i vino i seksus su samo pribježišta gde mladež hoće da otpočne i da se oslobodi strašne fuzije i bede života, koju osjeća. A manifestacije tih tendencija su samo bolesnički krikovi, poslednji trzaji pravih ideala koji umiru...

Omladini treba pomoći, treba joj dati više ideale. Treba naučiti mladež da neće ostvariti onaj raj o komu propovedaju socijalisti po etičkom receptu Nietzscheovu, nego po prin-

cipima morala. Treba u njoj raspirati one dobre tendencije koje spominje Gillet: socijalni instinkt koji se očituje u parcijalnom patriotizmu, u kultu familije i nekom nejasnom osjećaju o općem dobru. Najviše treba mladeži uskrisiti ideal znanja i to ne nagomilanog nego sustavnog, dubokog znanja, jer treba, donekle da usvoji mišljenje Sokratovo, da neznalica ne može biti ni dobar, ni srećan. Treba omladinu učiniti poklonikom velikog ideala duhovnog progressa.

Ideali njeni očistiće one loše tendencije. Kad se omladina napije na starim humanističkim izvorima znanja i iskustva, dobiće nove snage, probudiće joj se svest o pravoj vrednosti čovjeka i o dostojanstvu njegove osobe opet će pronaći puteve k ostvarenju vekovnih ideala — Lepote, Dobrote i Ljubavi.

Omladina će raditi. Gillet kaže da je ona radišna. To je potvrdio i jedan drugi učeni Francuz, Lauson: „Mladići

u svojim klubov ima traže više prilike da rade, nego da govore“.

Kult znanja, osobito humanističkog, koje je kroz vekove formiralo čovjeka i generacije, obuzdaće individualističke težnje omladine, otvoriće joj oči, pa će videti da je i prije postojao jedan svet koji se mučio, pobeđivao i stvarao — u što kao da omladina ne veruje, — pokazaće joj prave ideale; i napokon uliće u omladini individualizam iz koga izlaze sve one kontradiktorne tendencije: komunizam, individualizam, intelektualni nihilizam i nervozna brzina — — —

I onda će joj se otvoriti oči, „biće kao bog“, postaće neki rod, okusiće od drveta Spoznanja, pa će odbaciti nezrelo voće za kim je posegla da utazi svoju glad. Ostaviće materijalni lov — pa će poći za drevnim idealima, za Hesperidskim jabukama koje u stvari predstavljaju simbol historijskog principa — progressa! —

Alfier Dragutin
VII g.

SEDMIČNA KRONIKA

DOMAĆA

JEDAN SLAVAN JUBILEJ NAŠE PROŠLOSTI — Minulog Sretenija navršilo se 130 godina od onog velikog istorijskog dana — Sretenija 1804 godine — koji se smatra kao početak prvog srpskog ustanka na Turke. Toga dana šumadijski seljaci, okupljeni na skupštini u Orašcu, izabrali su za vođu ustanka neumrog vođu Karadorda Petrovića. — Predviđajući da potlačena srpska raja neće još dugo snositi njihova nedjela i krvave danke, turske dahije riješe se da obezglave srpski narod, da pobiju sve njegove vođe. Odjeljenja njihovih četa razidoše se po beogradskom pašaluku, koljuci i ubijajući narodne glavare. Kad je turska potjera stigla u Topolu da ubije Karadorda, ovaj je sa nekoliko svojih momaka djelom pobije, a dijelom rastjera. Od toga časa javlja se otpor narodni na sve strane. Turski hanovi počtnju da plamte, a Turci u strahu da napuštaju svoje kuće i imanja po selima i bježe u utvrđene gradove. Tu je bio početak nove Srbije, tu je bio zametak današnje Jugoslavije. — Neka je slava i vječna hvala velikim sjenima naših heroja i mučenika — prvome Karadordu!

OSNOVAN SAVEZ PČELARSKIH ZADRUGA — U Beogradu je donedavno postojalo Srpsko pčelarsko društvo. Ono u stvari i sad postoji, ali je u njemu nastalo podvajanje. Od toga doba veliki dio pčelara radio je na tome da se pčelarstvo organizuje, na zadružnoj osnovi. Istaknuti pčelari stupili su u vezu sa Savezom srpskih zemlj. zadruga, u želji da uđu u kolo njegovih zadruga. Ovih dana održana je skupština pčelara za osnivanje pčelarskog saveza u Beogradu. Na skupštini je došao i upravnik Sav. srp. zemlj. zadruga g. Voja Đorđević. No kako se s njegovim uslovima za stupanje u S. s. z. z. skupština nije složila, on je istu napustio. Skupština je nastavila rad, pročitala pravila i izabrala upravni i nadzorni odbor.

PLES KOLA SRPSKIH SESTARA U NARODNIM NOŠNJAMA SVIH SLOVENSkih NARODA. — Kolo Srpskih sestara u Beogradu održava svake godine svoj veliki ples, na koji dolaze žene i djevojke u čistim narodnim nošnjama iz svih slovenskih naroda i svih krajeva naše otadžbine. U prošlu subotu održan je ovogodišnji ples u oficirskom domu. Prvi put ove godine učestvovala su plesu i predstavnice bugarskih ženskih društava. Njeno Veličanstvo Kraljica došla je na ples u nošnji iz okolne Knjažavca. — Ovaj ples, kao i društva za narodnu nošnju koja se osnivaju dokaz su da se naša narodna nošnja mnogo cijeni zbog svoje velike nacionalne umjetničke vrijednosti.

RODITELJIMA GLUHONIJE DJECE. — U Domu gluhoonijemih Kralja Aleksandra Prvog u Jagodini primiče se 1934-35 g. dvanaestoro gluhoonijemih djece, od kojih 6 muških i 6 ženskih. Roditelji koji imaju takvu djecu i žele je dati u ovaj dom, podnijete do 1 maja t. g. upravi Doma ova dokumenta: molbu, dječju krštenicu (da djeca nisu mlađa od 7 ni starija od 9 godina), ljekarsko uvjerenje o dječjem zdravlju, uvjerenje o porezi i domovnicu.

STRANA

GRADANSKI NEMIRI U AUSTRIJI ugušeni su u krvi poslije četverodnevne borbe. Proti radikalstva koje se iz svojih kuća i zaklona uporno odupiralo vlada je upotrebila sve rodove oružja do topova i zagušljivih gasova. Radništvu je nestalo municije pa se na koncu moralo predati. Žrtve ovih nemira su i velike i teške, kao žrtve svakog građanskog rata. (Građanski rat zove se oružana borba građana, stanovnika jedne države međusobno). Vlada, pod uticajem austrijskih fašističkih vođa, postupila je prema radništvu, u ovoj borbi krajnje bezobzirno i nečovječno. Iginulo je mnogo djece i žena. Tvrdi se da su vladine trupe pred sobom gonile radničku djecu i žene, kako bi se zaštitile od radničke vatre. Zbog tog nečovječnog postupanja poslanici Engleske i Francuske uputili su vladi opomenu, a socijalističke partije nekih evropskih država uputile su vrlo žestoke proteste. Evropska štampa za ove događaje otkriva Italiju, da je ona nemire pripremila i da je plan za borbu protiv radikalstva kovana u italijanskom poslanstvu u Beču.

BELGIJSKI KRALJ POGNUO NES ETNIM SLUČAJEM. — Osamnaestog ovog mjeseca radiostanice su promijele vijest da je poginuo belgijski kralj Albert I. U prvi mah nije se znalo o čemu se radi, dok novine nisu donijele izvještaje o nesretnom slučaju. Kralj Albert je naime nastradao u jednoj automobilskoj nesreći. Izvezao se bio u šetnju autom kojim je sam upravljao, pa kad je bio u dolini rijeke Mase, blizu Varoš Nemira, auto se survao i kralj razmrskao lubanju. Docnije je ova vijest ispravljena tako, da kralj nije stradao s autom, već da se survao s jedne visoke stijene, na koju se bio popeo obilazeći okolinu. — Smrt kralja Alberta izazvala je veliko saučee kod bivših ratnih saveznika Belgije, koja je u Velikom ratu odigrala jednu herojsku ulogu, žrtvujući se do krajnjih granica za pobjedu svoga naroda i saveznika. U tom držanju Belgije kralj Albert se pokazao kao pravi junak. Umro je u 59-oj godini. Nj. V. Kralj Aleksandar je uputio telegrafsku sažalnicu belgijskom dvoru, a na našem dvoru, u znak žalosti bila je izvješena crna zastava. Kralja Alberta je na prestolu naslijedio njegov sin Leopold, rođen 1901 godine.

POLJSKI KLERIKALNI LIST O POLOŽAJU R-KATOLIČKE CRKVE U JUGOSLAVIJI. — Poznato je da u stranim listovima koji su prama nama neprijateljski raspeloženi, često puta, izbiju fantastične vijesti i zlonamjerna lažna napisi o tome, kako je, tobože rimokatolička crkva u Jugoslaviji progoujena. Ti glasovi su kovani i na strani, i tamo ubacivani iz naše države. Naravno da se zna kotake glasove širilo koju svrhu. Međutim ovih dana javio se jedan stari i ugledni list u Poljskoj organ katoličkog sveštenstva (Gazeta Košciolna) koji je odlučno sasuo u grlo sve zlonamjerne glasove onima koji su ih proturali, a koje list naziva „nepozvanim braniteljima r. katoličke crkve“. Interesantno je da je taj članak napisao konsultor barskog nadbiskupa g. Dobrečića, g. Slavomir Cencek. U svom članku g. Cencek se drži golih činjenica, i ciframa dokazuje i „kategorički“ (odlučno) tvrdi, da se odno-

šaji r. katol. crkve u Jugoslaviji temelje na „bazi istinske tolerancije, koja je uostalom zajamčena svim vjeroispovijestima u Jugoslaviji“. — Prostor nam ne dozvoljava da se ovdje opširnije bavimo tim faktima i brojkama, ali ćemo se u idućem broju opet vratiti na njih.

Промет код поштан. штедионице у мјесцу јануару ове године

Према извјештају Поштанске штедионице у мјесцу јануару ове године штедња у нашој држави успјешно је напредовала. Приступило је 5.820 нових улагача, тако да сада код Поштанске штедионице улаже 270.344 лица, а сума улога порасла је за динара 24.569 191 36 и крајем јануара изнијела укупно 588.572,316 дин. и 56 пара.

У чековном промету отворено је 177 нових рачуна, тако да сада има код Поштанске штедионице и њених филијала укупно 23.571 чековних рачуна, а промет под тим рачунима изнио је у мјесцу јануару 5.567 хиљада и четиристогридесет дин. и 26 п., од чега је извршено преносом без употребе готовине 40,45 посто. Стање улога по чековним рачунима изнијело је крајем јануара 1.064.378 480,73 динара. Укупни улови код Поштанске штедионице премашују 1.653 мил. динара!

Пронађене нове наслагe мрког угљена код Осјека

Загребачки „Југословенски Лодж“ јавља да су недалеко од Осјека пронађене наслагe мрког угља које су метар и по дебеле. Испод првог слоја, који се састоји из угља рђавог квалитета, постоји други слој много бољег угља. Једна београдска фирма почела је са припремним радовима за експлоатацију.

Претварање код животиња

Један нјемачки научник написао је читаву књигу, у којој има мноштво примјера о претварању разних животиња. Тако о лисци вели, да она често легне на сунце и остане непomična све док joj се јато врана не приближи мислећи да је црна. У часу, кад се која врана довољно приближи тобоже мртвој лисци она изненада скочи и за тренутак joj је пљен у зубима. Слично лисци поступа и ласца. Исто тако и сова (џук) пријичи се као какав непomičan панј, а гуска такође, код гуске перје, укоче се тако, да ловац прође мимо њих мислећи заиста да су мртве. Има и других птица, које се при изненадној појави непријатеља тако укоче, да их се може просто подићи, а да оне још даље остану у тој укочености.

Занимљиво је посматрати и то, како многе животиње иду у лов на свој пљен у већој заједници. Тада жртву тјерају директно једна к другој. Кад се лавови дигну у заједнички лов на зебре или антилопе, онда се један од њих одврти и оде на супротну страну да се тобоже с вјетром приближи к жртви тако, да она зачује његов долазак и да онда опући на другу страну, гдје је доčekaju остали лавови и за тренутак га растргну.

Више жена него мушкарца

Има више жена него мушкарца у Европи. То је утврђено на основу posljednjih statistika. Овај вишак жена није подједнако подијелjen на све земље. Највећи број жена у односу према мушкарцима имају Engleska, Norveška i Švajcarska. Затим долазе Francuska, Belgija i Mađarska.

Свега по мало

Несрећа у срећи снашла је Јозефа Дочи, обућара из једног малог мјеста у Румунији. Он је добио већи згодитак на лутрији. Онај новац није дирао, већ је цијелу суму предао банци на чување а од свога ваната живио је и даље скромно. Међутим банка је ускоро пала и обућар је извештен да му је сав новац пропао. И поред свега тога, власти су га позвале да плати порез на ову суму. Како му је то било немогуће, продата му је на лиценцијаци кућица и све што је имао за наплату дужне порезе.

Статистика ратова. — Чувени амерички социолог Срокин, професор Хрвардског универзитета, издао је један преглед свих ратова у току последњих десет вијекова. При том послу му је помагао маршал Голвин. Према томе прегледу за последњих хиљаду година највише је водила ратова Француска (185), затим Engлетка (176), Русија (151), Аустрија (131), Шпанија (75), Италија (32), Немачка (24), Холандија (23). Истовремено су израчунали да је свијетски рат својим губицима у људској снази и материјалу далеко надмашио све ратове последњих хиљаду година укупно.

29.000 саобраћајних жртва у Америци. — Америчко акционарско друштво за осигурање путника од саобраћајних несрећа издао је статистику из које се види да је 1933 године погинуло 29.000 лица поводом саобраћајних несрећа. То је највећи број погинулих који је досад забиљежен у Америци.

Цариград је најскупљи град на свијету. — Становници бивше турске пријестонице плаћају за све врсте намирница и осталих потреба баснословно, тако да Цариград важи као најскупљи град на свијету. Једна банана стаје преко 8 динара, боца обичног Француског вина 200 динара; једна свиlena кошуља око 800 динара; један локални телефонски разговор 40 динара. Нарочито су скупи хлеб, шећер, дрво, угљ, шибнице, петролеј и дуван. Власти се баде једним пројектом да по сваку цијену снизе ове колосалне цијене.

Брвна птица селица. — Рода пређе дневно на путу за југ 120 до 200 километара, што чини брвину од 60 километара, јер је дневно свега 3 до 4 часа на путу. Мање птице пређу у току дана до 100 километара. Повратак у прољеће је редовно бржи. Како птице за време свога пута морају да се хране, то би оне угинуле када не би летјеле по етапама.

Три пута се ојагњила за годину дана овца г. Шемсе Баџића, трговца из Бијелог Поља. Прва два јагњета овца је одгојила.

Prilozi

Za dogradnju Sokolskog doma u Kistanjama. Da počaste uspomenu blagopočivšeg Milana Jovića iz Kulna priložiše gg:

Malešević Tode	Din. 30
Budimir Milan	" 30
Šegan Lazo	" 20
Travizi Spasoje	" 20

Da počaste uspomenu blagopočivšez Petra Damjanovića iz Šibenika, priložiše u istu svrhu gg.

Malešević Tode	Din. 20
Budimir Milan	" 20
Šegan Lazo	" 20
Cvjetković Gjoko	" 20
Mutić Sako	" 10
Aranca Ante	" 10
Bilandžija Paško	" 10
Dubačić Niko	" 10
Franotović Frano	" 10
Čotra Kuzman	" 5
Korolija Duško	" 5
Korolija Simo	" 5

Uprava Sokolskog društva najljepše zahvaljuje.

Представник власника «Привредно-културне матице а Сјев. Далмацији: Стеван Престан секретар Матице.

Stampa Nove Stamparije — Šibenik
etstavnik Nikola Čikato